

200 X SNOEIEN

De beste gids voor elke tuin

Andrew Mikolajski

TERRA

Oorspronkelijke titel: *Pruning Plant by Plant*

Oorspronkelijke uitgever: Dorling Kindersley Limited
© 2012 Dorling Kindersley Limited
A Penguin Random House company
Tekst © 2012 Royal Horticultural Society

Nederlandstalige uitgave:
© 2015 Uitgeverij Terra
Terra maakt deel uit van Uitgeverij TerraLannoo bv
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam, Nederland
info@terralannoo.nl
www.terra-publishing.com

Derde druk, 2022

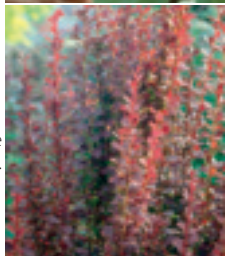
Vertaling: Astrid de Vreede/Vitataal
Redactie en productie: Vitataal, Feerwerd
Foto omslag: Kyril Gorlov
Omslagontwerp: Crisja Studio, www.crisja.nl
Opmaak: Elixz Desk Top Publishing, Groningen

Gedrukt en gebonden in China

ISBN 978 90 8989 895 1
NUR 424

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

For the curious
www.dk.com

Inhoud

Over dit boek

4

INLEIDING

Wat is snoeien?	6	Speciale snoeitechnieken	28
Waarom snoeien?	8	■ Diepe snoei	28
Wanneer snoeien?	14	■ Knotten	29
Gereedschap en onderhoud	16	■ Klimplanten leiden	30
Beginnen met snoeien	18	■ Bolbomen maken	30
Beginsnoei	22	■ Eenvoudige vormsnoei	32
Verjongingssnoei	26	■ Hagen	32

SNOEIGIDS A-Z: SIERPLANTEN

34

SNOEIGIDS FRUIT

424

Waarom fruit anders is	426	■ Citrusvruchten	454
Leivormen voor fruitplanten	428	■ Olijven	456
Basistechnieken	431	■ Zomerframbozen	458
Fruit langs draden leiden	434	■ Herfstframbozen	460
■ Appels	438	■ Bramen en kruisingen	462
■ Peren	440	■ Zwarte bessen	464
■ Pruimen	442	■ Rode en witte aalbessen	466
■ Zoete kersen	444	■ Kruisbessen	468
■ Zure kersen	446	■ Bosbessen	470
■ Perziken en nectarines	448	■ Druiven	472
■ Abrikozen	450		
■ Vijgen	452	Register en dankwoord	476

Over dit boek

In dit boek vind je adviezen voor het snoeien van de 200 populairste tuinplanten en fruitsoorten. De sierplanten zijn alfabetisch gerangschikt op hun botanische naam; het fruit wordt apart behandeld.

Namen A-Z laat de eigenschappen en snoei behoeften van de plant zien

Tekst beschrijft de juiste technieken en snoeitijd

Profiel bevat de belangrijkste informatie over de plant

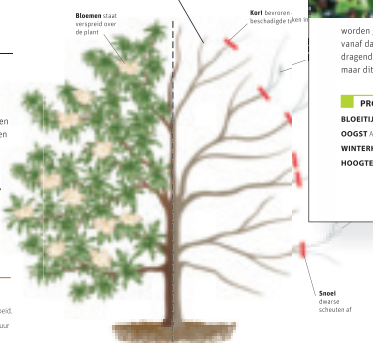
Snoeitips geeft een kort overzicht van de besproken snoeiwerkzaamheden

Verwijzingen worden gegeven voor verwante soorten met andere snoei behoeften

Voor hoge bomen kan de hulp van een boomchirurg nodig zijn

274 **MAGNOLIA: GROENBLIJVEND**

Magnolia Beverboom
GROENBLIJVENDE BOMEN
■ Snoei in de zomer, indien nodig, en 's winters

PROFIEL

GROEIWIJZE Krachtige bomen, waarvan de laatste jonge takken snel moeder takjes zaaien worden.

WINTERHARDHEID Goed, maar ze ren de plant in erg koude winters beschadigt.

HOOGTE x BREEDTE Tot 3 m als boom (meer in warme gebieden), minder als struik.

SNOEITIPS

- Bomen bomen verticaal te worden gesnoeid zaaien worden.
- Snoei leestakken om de takken bij de muur te houden en oudere en dwarse takken te verwijderen.
- Kies voor bladverliezende magnolia's op blz. 272-273.

SNOEIRESULTAAT | **SNOEIPIJNTEN**

Snoei de oude takken af

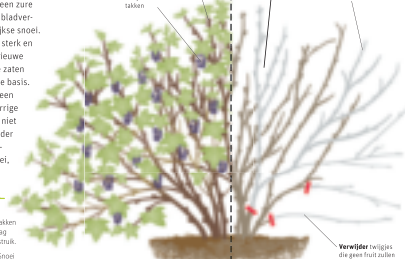
Illustraties met uitleg tonen het gewenste resultaat van de onderhoudssnoei

Populaire fruitsoorten staan vermeld onder hun algemene naam

Illustraties tonen hoe u snoeit voor het beste resultaat, zo nodig met advies over het leiden

464 **ZWARTE BESSEN** 465

Zwarte bessen
Ribes nigrum
■ Snoei midden tot eind winter

PROFIEL

BLOEIWIJZE Vroege bloei

OOGST Als de rijpheid is bereikt, worden de bessen geplukt.

WINTERHARDHEID Goed

HOOGTE x BREEDTE Tot 2 x 1,5 m

REGIENSNOEI Snoei alle takken na de oostkant terug tot een laag gesel. Creëer een lichte structuur.

ONDERHOUDSSNOEI Snoei jaarlijks vóór de winter om de vruchtbaarheid te stimuleren.

SNOEIRESULTAAT | **SNOEIPIJNTEN**

Goed verpleide takken met een open gesel

Rijpe vruchten hangen in lange trosjes aan de takken

Snoei in de oostkant om de oude takken terug

Verwijder ruggen die geen fruit zullen dragen

Profiel geeft bloei- en oogsttijden, en adviezen om de vruchtvorming te stimuleren

De punten die worden precies aangeduid

Wat is snoeien?

Veel tuiniers zijn huiverig, of zelfs bang, om hun planten regelmatig te snoeien en bij te knippen. In feite is snoeien echter niets anders dan het gezond en productief houden van houtachtige planten – bomen, heesters en klimmers – zodat je er zoveel mogelijk plezier aan beleeft.

VOORDELEN VAN SNOEIEN

Snoeien kun je het best altijd positief benaderen. Door jonge bomen, klimmers en struiken in hun beginjaren te snoeien help je ze in de goede richting en zodra ze volgroeid zijn, zorgt snoei voor verjonging van de plant doordat je de gezonde ‘nieuwgroei’ stimuleert. Hoewel het mogelijk is een plant in toom te houden en zijn omvang te beperken, is dit zelden het hoofddoel van snoeien. We kiezen bomen, klimmers en struiken om bepaalde redenen: meestal om hun bloemen of vruchten – en soms allebei – maar soms om een andere sierwaarde, zoals kleurige stengels of bladeren. Juist snoeien zorgt ervoor dat planten hierin hun energie steken. Planten met eetbare vruchten hebben hun eigen specifieke behoeften.

GEZONDHEID EN KRACHT

Planten blijven hun leven lang doorgroeien. Met snoeien maak je gebruik van deze eigenschap: je zet bomen, klimmers en struiken aan om steeds weer

nieuwe stengels te produceren, die altijd krachtiger en gezonder zijn dan de oude. Het regelmatig verwijderen van dood of beschadigd materiaal, dat ziekten met zich mee kan dragen, houdt de planten bovendien gezond. Door te snoeien kun je zelfs oude, verwaarloosde planten opplappen en nieuw leven inblazen.

HET JUISTE MOMENT

Succesvol snoeien is een kwestie van de juiste hoeveelheid materiaal verwijderen op het juiste moment in het jaar. Terwijl je sommige planten het best elk jaar kunt snoeien, hebben veel planten maar weinig zorg nodig. Bedenk dat snoeien een plant zelden onmiddellijk fataal wordt. Met de nodige aandacht voor de behoeften van de plant heb je vrijwel altijd succes.

Forsythia is een bladverliezende struik die zonder snoei nogal wild kan worden. Regelmatige snoei zorgt elk voorjaar voor vrolijke, felgele bloemen aan de nog kale takken (zie blz. 192-193).

Waarom snoeien?

Bomen, klimmers en struiken in de vrije natuur zullen het zonder bemoeienis vaak uitstekend doen, maar in de tuin moet je ze meestal je wil opleggen. Worden planten aan hun lot overgelaten, dan kunnen ze hun vorm verliezen, te veel uitdijen of ziek worden. Gelukkig zijn de meeste planten goed bestand tegen een correcte snoeibeurt.

GROEIWIJZE

Als we het over 'groeiwijze' hebben, bedoelen we de manier waarop een plant groeit en de globale vorm die hij aanneemt. Met snoei ontwikkel en onderhoud

je de natuurlijke groeiwijze, maar kun je er ook juist tegen ingaan. Zo groeien de meeste bomen omhoog, met één dikke stam die een kruin van zijtakken draagt – rond, spreidend, traanvormig, loodrecht

Opgaande planten hebben takken die omhoog staan en taps toelopen in een sierlijke kroon. Verwijder grillige takken die het silhouet verstoren.

Planten met een treurvorm hebben soepele twijgen die omlaag vallen. Snoei opwaartse takken terug tot enkele naar beneden gerichte knoppen en kort te lange takken in.

of hangend. Je kunt deze hoofdscheut terug snoeien om meer lagere zijtakken te krijgen, of je kunt de boom natuurlijk laten groeien en alleen de contouren bijknippen.

Struiken zijn kleiner. Sommige zijn erg compact, groeien langzaam en krijgen een dicht bladerdak. Andere zijn meer open van vorm en lijken na verloop van tijd wel wat op boompjes met dikke hoofdstammen. Bij sommige struiken groeien er jaarlijks soepele nieuwe takken vanuit de voet van de struik. Voor allemaal geldt dat snoeien meestal gericht is op het verwijderen van oude takken om ruimte te bieden aan nieuwe. Klimplanten zijn doorgaans sterke groeiers; doe je niets, dan krijgen ze vaak een massa kale stengels met alleen bloemen boven ooghoogte. Met snoeien en leiden zorg je voor bloemen over de hele lengte van de plant.

ROUTINEKLUSJES

Snoeien voor de vorm vindt plaats op specifieke momenten in de groeicyclus (zie blz. 14), maar veel andere snoeiactiviteiten behoren tot de routinematige tuinklusjes, die de moeite waard zijn om steeds opnieuw te doen als je ziet dat het nodig is. Wanneer dode bloemen gaan rotten, kunnen ze ziekten veroorzaken. Het verwijderen van verwelkte bloemen van bomen is onnodig en onpraktisch, maar bloeiende struiken profiteren hier wel van,

Verwijder uitgebloeide bloemen om nieuwe groei en bloei te stimuleren.

Verwijder afwijkende takken, zoals twijgjes met egaal gekleurd blad bij bonte variëteiten.

Verwijder uitlopers aan de voet van de boom; deze verstoren de vorm en putten de boom uit.

Verwijder dode takken; deze zijn lelijk en kunnen ziekten veroorzaken.

Snoei gebroken of beschadigde takken tot onder de breuk terug.

Gom kan een (voor)teken zijn van ziekte. Knip sterk aangetaste takken weg.

omdat de plant zijn energie dan niet in de zaadvorming stopt maar in nieuwe takken – en daarmee in bloemen voor het jaar erna. Het verwijderen van verwelkte bloemen van doorbloeiers, zoals bepaalde rozen, verlengt ook de bloei; voor de plant is dit het eerste stadium in de zaadvorming.

Bonte planten produceren soms groene scheuten, die altijd krachtiger zijn dan de bonte. Ze hebben de neiging naar buiten te groeien en de plant te domineren. Snoei ze terug tot de hoofdtak. Geheel roomwitte takken bij bonte hulst (*Ilex*) zijn waarschijnlijk een reactie op sterke temperatuurschommelingen. Omdat ze door gebrek aan pigment niet goed kunnen groeien kun je deze scheuten het best verwijderen voordat ze een dode plek achterlaten.

Veel sierbomen en sommige heesters en klimplanten zijn geënt: het deel boven de grond groeit op de wortels ('wortelstok') van een verwante, meestal erg sterke plant. De wortelstok zelf kan scheuten produceren. Deze scheuten ('uitlopers') hebben de neiging de plant over te nemen, dus snoei ze terug zodra je ze ziet.

In welgevormde planten zit soms ineens een dwarse scheut. Opgaande coniferen produceren vaak een horizontale tak, en bij verder 'netjes' groeiende struiken kan soms één sneller groeiende tak de algehele vorm verstoren. Knip dergelijke dwarliggers terug tot op de hoofdstam.

GEZONDHEID EN KRACHT

Om bomen, klimmers en struiken gezond en productief te houden dien je alle dode, zieke of beschadigde delen zo snel mogelijk te verwijderen. Dode takken zijn 's zomers gemakkelijk te herkennen. Zwakke takken bloeien meestal niet goed en mogen onmiddellijk worden teruggesnoeid. Verwijder ook zieke delen, zoals takken met gekleurde vlekken of met gevlekte of vervormde bladeren, voordat het probleem zich naar andere delen van de plant of andere planten in de tuin verspreidt. Snoei ze terug tot op het gezonde hout.

Snoeien is soms een kwestie van de schade beperken. Planten kunnen in de herfst of winter beschadigd raken door

strengere vorst, harde wind of hevige sneeuwval. Schade kan het jaar rond ook ontstaan door ongedierte, vogels en kleine zoogdieren – en soms door tuiniers zelf, als ze pesticiden op bladeren morsen, de plant verschroeit door een kampvuur of uitstekende takken in de grasmaaier verstrengeld raken. Beschadigde takken rotten gemakkelijk en via gebroken takken kunnen virussen of ziekten de plant binnendringen.

Kruisende takken schuren langs elkaar. Waar ze elkaar kruisen, kan schors slijten of niet dik genoeg worden, waardoor de takken verzwakken en vatbaar worden voor ziekten. Als twijgen een kluwen vormen (zoals vaak gebeurt met klimplanten), kan de lucht daarbinnen niet

Twee schurende takken zullen niet goed groeien en zijn kwetsbaar voor infecties. Verwijder of snoei de zwakkere tak.

Snoei verstrengelde takken om de lichtinval en ventilatie in de struik of kruin te verbeteren, wat de plant sterker ten goede komt.

Wanneer snoeien?

Weten wanneer je een plant het best kunt snoeien is van groot belang. Daarvan afwijken kan gevolgen hebben voor de groei en bloei in het jaar erop – en soms op nog latere tijdstippen.

HOE PLANTEN GROEIEN

Planten hebben een jaarlijkse groeicyclus die wordt bepaald door de seizoenen. In de winter, als de dagen kort zijn en de temperaturen laag, zijn de meeste planten in rust, al zijn er soorten die dan juist bloeien. Langere dagen, hogere temperaturen en zachte regen in het voorjaar zetten de plant aan tot krachtige nieuwgroei. Tijdens hete, droge perioden in de zomer hebben planten een tweede rustperiode.

De nieuwe takjes zijn feller van kleur en buigzamer dan de oude takjes.

De stengels en twijgen worden dikker en harder en zijn dan beter bestand tegen klimatologische omstandigheden. Door herfststormen verliezen bladverliezende planten hun bladeren en hoewel er dan boven de grond weinig gebeurt, krijgen de wortels dan een sterke groeispurt.

SNOEITIJD

Veel winterharde bomen, klimmers en struiken bloeien van de late winter tot het voorjaar op hout van het jaar ervoor. Snoei dit hout meteen na de bloei om de planten genoeg tijd te geven om nieuw hout te vormen dat het jaar erop bloeit. Planten die van de zomer tot de herfst bloeien, doen dat op uitlopers die in de lente zijn gevormd. Snoei deze van de late winter tot begin lente. Enkele planten, zoals *Chaenomeles* en sommige rozen, bloeien op zowel nieuw als oud hout. Sommige planten produceren tijdens de groei veel sap. Snoei deze in hun rustperiode – ofwel eind winter, ofwel halverwege tot eind zomer – om 'bloeden' te voorkomen.

SEIZOENSKLUSJES

Hieronder vind je een jaaroverzicht met de belangrijkste snoeiactiviteiten per seizoen. Kijk voor details onder de desbetreffende planten.

LENTE

- Snoei winterbloeiende heesters en klimplanten
- Snoei zomerbloeiende heesters en rozen
- Verwijder bevroren delen van alle planten
- Snoei hagen

ZOMER

- Snoei voorjaarsbloeiende heesters en klimplanten
- Snoei verwilderde *Clematis montana*
- Kort uitstekende scheuten van klimplanten in
- Bind nieuwe scheuten van leiplanten aan
- Verwijder verwelkte bloemen van doorbloeiende rozen – laat enkele zitten als je bottels wilt

- Verwijder geheel groene scheuten bij bonte planten
- Snoei sierkersen en andere prunussen
- Snoei overtollig loof van planten die in de herfst bessen krijgen
- Snoei hagen

HERFST

- Snoei alleen om planten stabiel te houden bij storm
- Fatsoeneer klimplanten tegen muren

WINTER

- Snoei bomen en struiken die gaan bloeden als je dit tijdens de groei zou doen
- Snoei struiken en klimmers die het slecht doen of verwilderd zijn om ze te verjongen
- Snoei eind winter het hout van het vorige jaar van diep gesnoeide en geknotte bomen
- Kort zijscheuten van wisteria's in

Gereedschap en onderhoud

Met goed gereedschap is snoeien gemakkelijk en plezierig en verklein je het risico dat je de plant (blijvend) beschadigt. Snoeiwonden genezen het snelst als je schoon en scherp gereedschap gebruikt. Zorg er goed voor: botte, roestige messen kunnen takken doen scheuren of kneuzen, waardoor de struik of boom vatbaarder wordt voor schimmels.

SNOEIGEREEDSCHAP

Kies altijd het juiste gereedschap voor je klus. Voor dunne twijgen of scheuten gebruik je een kleine snoeischaar. Papegaaisnoeischaars hebben ronde messen die als een schaar werken; aambeeldsnoeischaars hebben daarentegen een recht blad dat op een plat aambeeld scharniert – ideaal voor stevig en houtig materiaal.

Bij een hoge struik, haag of boom is een ladder nodig. Zorg dat deze stabiel staat en stevig verankerd is aan grond en/of boom.

Gebruik een takkenschaar om onderaan of boven ooghoogte te snoeien. Gebruik voor oudere takken of stonken een snoei-zaag; afhankelijk van het model zagen de tanden bij het terugtrekken of bij het duwen, en sommige in beide richtingen. Er bestaan ook zagen met een inklapbaar zaagblad. Kies om heggen te snoeien of klimmers of bodembedekkers te fatsoeneren een heggschaar met rechte bladen. Modellen met gegolfde bladen zijn bedoeld voor dikke takken. Maak je gereedschap na gebruik schoon en bewaar het met ingeklapte of dichte bladen.

GEZONDHEID EN VEILIGHEID

Snoeien kan gevaarlijk zijn en niet alleen omdat je scherp gereedschap gebruikt. Het snijvlak van gesnoeide stevige takken kan ook scherp zijn, en plantenstengels kunnen doornig zijn. Contact met sommige planten en plantensap kan allergische reacties veroorzaken. Draag zo nodig handschoenen en een veiligheidsbril.

Een snoeischaar is essentieel en worden gebruikt voor het snoeien van twijgen zo dik als een potlood – of dunner.

Een snoei-zaag met getand blad dient om oudere takken te snoeien die te dik zijn voor snoeischaars.

Een takkenschaar is ideaal om takken tot vlak boven de grond af te knippen, dankzij de scherpe bladen en lange handgrepen.

Een heggschaar is geschikt om hagen in vorm te knippen en om rommelige klimmers en bodembedekkers te fatsoeneren.

Stevige handschoenen zijn essentieel: ze beschermen tegen sneetjes en tegen doornen en irriterend plantensap.

Een geolieide doek wordt gebruikt om de bladen na het snoeien schoon te vegen zodat het gereedschap langer meegaat.

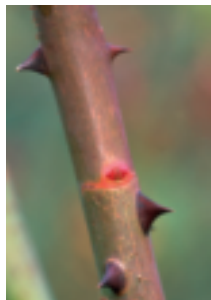
Beginnen met snoeien

Als je snoeit, kijk je niet zozeer naar het onmiddellijke resultaat, maar vooral naar de toekomst van de plant. Je snoeimethode moet afhangen van de bestaande structuur, de gewenste groeiwijze en de ligging van de knoppen. Een zorgvuldige beoordeling van de plant garandeert een succesvol resultaat.

BASISPRINCIPES

Snoeien stimuleert de nieuwgroei vanuit een knop of knoppenpaar net onder de plek waar je de tak afknipt. Dus wil je de nieuwgroei stimuleren vanuit de basis van de plant, dan moet je de takken tot op die basis terug snoeien. Als je een plant snoeit, verwond je hem in feite. Sneden met een

scherp, steriel mes genezen snel, vooral als je ze tijdens rustig, droog weer maakt. Zorg er dus voor dat je gereedschap schoon en roestvrij blijft. Stel snoei uit als het nat is of als regen wordt voorspeld. Sommige schimmelziekten worden met de regen meegevoerd en kunnen via snoeiwonden de plant binnendringen.

Nieuwe knoppen zijn al duidelijk zichtbaar in het vroege voorjaar; ze breken vaak door de kale tak heen.

Op sommige planten bevindt zich aan beide kanten van de tak op dezelfde hoogte een knop.

Verspringende knoppen verschijnen op ongelijke hoogte en op wisselende plekken langs de tak.

KNOPPEN HERKENNEN

Planten lopen elke lente opnieuw uit. Meestal verschijnt er één groeiknop aan de toppen, en vind je lager op de takken knoppenparen: aan weerszijden of verspringend (zie links). De knop aan het uiteinde is altijd het sterkst; snoei terug tot andere sterke knoppen als je sterke zijscheuten wilt.

Top planten door de nog jonge en zachte scheuten af te knippen.

BEKIJK JE PLANT

Kijk voor je begint te snoeien goed naar de hele plant, zijn natuurlijke groeiwijze en hoe je de plant wilt laten groeien. Verwijder al het dode, zieke en beschadigde materiaal en snoei terug tot op het gezonde groen. Kort twijgen en takken die al sterk en gezond zijn slechts licht in of laat ze ongemoeid. Slecht groeiende takken kun je sterker terug snoeien om de groei te stimuleren. Verwijder kruisende of verstregelde twijgen of takken in het midden van de struik of boom. Weersta de verleiding om alle stengels op gelijke hoogte af te knippen. Dit levert meestal alleen een goed resultaat op bij verjongings snoei of diepe snoei (zie blz. 26 en 28). De plant lijkt na het snoeien wellicht uit verhouding, maar het nieuwe groen zal het evenwicht herstellen.

Knip takken net boven een nieuwe scheut die in de gewenste richting wijst, af.

Sommige planten worden jaarlijks flink teruggesnoeid (zie blz. 28-29).

SNEDEN MAKEN

Knip een tak of twijg altijd net boven een knop of stel knoppen af. Door te ver boven

een knop te snoeien kan het overblijvende stompje zwart worden en afsterven, waardoor de hele tak kan vergaan; snoei je daarentegen te dicht op de knop, dan kun je deze kneuzen. Knip takken met tegenoverstaande knoppen recht af. Deze groeien dan uit tot twee nieuwe scheuten die net onder de snede in een V-vorm groeien. Snoeien bevordert een bossige, dichte en compacte groei. Als de knoppen verspringen, knip je schuin boven de knop, zodat regendruppels niet op de knop kunnen vallen waardoor deze kan gaan rotten. Snoei terug tot op een gezonde knop die in de gewenste richting wijst. Snoei boven een naar buiten gerichte knop om een bekervormige plant met een open gestel te bevorderen.

TOPPEN

Voor een bossige groei bij jonge planten kun je herhaaldelijk de jonge scheuten toppen zodat de twijgen zich vertakken in plaats van in de lengte groeien. Omdat de scheuten erg zacht zijn, kun je ze met duim en wijsvinger afknippen (zie blz. 19). Deze techniek kan ook worden toegepast om bloei te voorkomen bij struiken met zachte twijgen die vooral omwille van hun bladeren worden aangeplant, zoals *Brachyglottis*.

UITLOPERS

Uitlopers verschijnen vaak vanuit de voet van de boom of plant die op de wortelstok

van een verwante plant is geënt. Ze zijn vaak erg sterk en lijken niet op de geënte plant. Verschijnen ze aan de voet van de hoofdstam, knip ze dan gewoon weg. Als ze op enige afstand opkomen, is het beter ze uit te graven tot aan de wortel. Staat de betreffende plant in een gazon, dan kan het volstaan om de uitlopers regelmatig weg te maaien.

Uitlopers op de stam ontstaan bij volgroeide bomen, soms in groepjes. Ze komen vooral voor bij geknotte bomen (zie blz. 29). Ze ontsieren de stam niet alleen, maar kunnen ook ongedierte aantrekken dat vervolgens andere planten aantast als deze bron van voedsel is uitgeput. Wrijf de scheuten met duim en

Ongewenste waterloten kunnen rond een bestaande snoeiwond op de stam van een volgroeide boom ontstaan. Verwijder ze onmiddellijk, want ze trekken ongedierte aan.

wijsvinger weg als het nog zachte knoppen zijn. Langere scheuten kun je wegnippen, hoewel dit een zichtbare wond kan nalaten.

TAKKEN VERWIJDEREN

Soms moet een tak van een volgroeide boom worden verwijderd, bijvoorbeeld door ziekte of een beschadiging. Het is verleidelijk de tak van bovenaf af te zagen, maar dit is riskant. Als je halverwege bent, kan de tak door het gewicht van de boom afbreken en kan er een stuk schors van de hoofdstam afscheuren, waardoor er een wond ontstaat die niet goed zal genezen. Om dit te voorkomen zaag je de tak eerst langs de onderkant in, in een flauwe hoek naar de stam toe om regenwater te kunnen laten aflopen. Zaag vervolgens vanaf de bovenkant naar de snede toe. Zo kun je de tak netjes verwijderen. Snijd eventuele rafels rond de wond weg met een scherp mes. Laat de wond op natuurlijke wijze genezen; wondbalsem is niet nodig. Als de tak erg lang en zwaar is, kan deze in delen worden afgezaagd. Vaak ontstaan er rond de wond opgaande nieuwe scheuten die de boom ontsieren. Je kunt ze wegwrijven als het nog knoppen zijn of wegnippen als het al scheuten zijn. Bevinden zware takken zich buiten je bereik of voel je je onzeker, roep dan de hulp van een professionele boomchirurg in.

Takken verwijderen: zaag eerst de onderkant van de tak in. Zaag dan vanaf de bovenkant naar de snede toe. Nu kun je de tak netjes verwijderen.

Beginsnoei

Bijna alle houtachtige planten hebben baat bij snoei vanaf de aanplant en in de jeugdfase om een bepaalde vorm te krijgen. Voor struiken is een evenwichtige vorm wenselijk, terwijl bomen één hoofdstam of meerdere dunneren stammen kunnen vormen. Klim- en leiplanten worden gestimuleerd om een klimsteun te bedekken.

EEN GEZONDE START

De meeste planten worden in potten verkocht en deze planten kun je op elk moment van het jaar in de grond zetten. Veel bladverliezende bomen en heesters, zoals rozen en haagstruiken, worden ech-

Jonge struiken worden na aanplant gesnoeid om ze in de gewenste vorm te laten groeien. Druk de grond rond de struik licht aan en kort de takjes in om een evenwichtig gestel te creëren.

ter ook met kale wortel verkocht tijdens hun rustperiode in de herfst en winter. Planten met kale wortel worden in een veld gekweekt en vlak voor de verkoop uit de grond gehaald en zo verkocht. Knip eventuele beschadigde twijgen af tot op enkele zichtbare knoppen en verwijder dode wortels. Knip de rest van de wortels lichtjes bij om de groei van vezelige haarwortels te stimuleren. Deze nieuwe wortels nemen veel vocht en voedings-

stoffen op uit de bodem, waardoor de plant sneller aanslaat.

AANPLANT

Spit de grond voor het planten om, verwijder onkruid en werk compost of een andere bodemverbeteraar door de grond. Maak een gat dat groot genoeg is voor alle wortels. Zet de plant in het gat. Controleer de plantdiepte: het grondoppervlak rond de plant moet gelijk zijn met de omliggende grond. Heb je een plant met kale wortel, zet de plant dan met de wortels een uur in een emmer water. Aan de voet van de stam kun je zien tot waar de plant in het veld stond. Plant hem even diep. Geef eerst volop water.

STRUIKEN

Controleer planten zorgvuldig en verwijder dode, zieke of beschadigde delen. Afhankelijk van de zorg in het tuincentrum kan de plant wat wanordelijk zijn gegroeid;

Als een pas geplante klimplant nog niet tot de klimsteun komt, kun je korte stokken neerzetten waaraan je de jonge scheuten bevestigt tot de plant groot genoeg is. Geef de klimmer na aanplant voldoende water.

kort uitstekende scheuten in. Door de rest van de plant bij te knippen zorg je voor een bossige groei. Planten worden vaak in volle bloei verkocht en dan kan de beginsnoei worden uitgesteld tot na de bloei.

KLIPLANTEN

Klimplanten groeien meestal tegen een klimsteun, zoals een muur of hek, of ze worden over een pergola, obelisk, wigwam of zuil in een border geleid. Spreid bij aanplant de twijgen uit en buig ze in de richting van de klimsteun. Knip zwakke of beschadigde takken af. Leid de uitlopers tijdens de groei horizontaal voor een goede bedekking. Zet een klimplant op 30 tot 45 cm van een muur of hek.